

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 29 Nisan 2021
Sayı : 2518

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 29/04/2021 15:40
Sayı: E-120.10-
0814461

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de, Aile Hekimliği’nin pilot olarak bazı yerlerde uygulanmasına ilişkin Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun, 24.11.2004 tarihinde kabul edilmiştir. Pilot uygulamaya 2008 yılında başlanmıştır. 2011 yılında ise Aile Sağlık Merkezleri birinci basamak sağlık hizmet birimleri olarak Türkiye genelinde hizmet vermeye başlamıştır.

Türkiye genelinde bazı aile sağlık merkezlerinde çalışacak hekim ve sağlık personeli bulunamamış, bu nedenle eksik olan hekim ve sağlık personeli kamu dışı, sözleşmeli olarak işe alınmıştır. Personel yeterliliği ile ilgili olarak gerekli hazırlık yapılmadan Aile Hekimliği sistemine Türkiye genelinde geçilmesi ile birlikte, bu merkezlerde kamu dışı, sözleşmeli çalışan personelin statüleri ile özlük hakları konusunda sorunlar yaşanmasına neden olmuştur.

Aile sağlık merkezlerinde bugün, aynı iş yerinde, aynı işi yapan ancak farklı statüde olan çalışanlar bulunmaktadır. Aile Sağlık merkezlerindeki çalışanların bazıları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na göre çalışmakta iken, bazıları da 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda belirlenen “memur” olma kriterlerini taşımakla birlikte kamu dışı olarak, sözleşme karşılığı aile sağlık merkezlerinde çalıştırılmaktadır. Kamu dışı aile hekimleri ve aile sağlık merkezi çalışanları iş güvencesinden yoksun bir şekilde tayin, ücretsiz izin , tazminat hakkı, hastalık izin hakkı gibi pek çok özlük hakkından mahrum bir şekilde çalışmaktadır. Nitekim bu sorunların yaşanma riski, pilot kanun uygulamasının Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki görüşmelerinde, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından defalarca dile getirilmiş ancak iktidarca bu uyarılar dikkate alınmamıştır.

Bugün, Türkiye genelinde, 4 bin 434 kişi, kamu dışı olarak aile sağlık merkezlerinde sözleşmeli şekilde çalışmaktadır. 4 bin 434 kişi, Aile Sağlık Merkezlerinde farklı statü ve kategoride kamu dışı olarak hizmet vermektedir. Oysa bu çalışanlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48’inci maddesindeki “memur” olma şartlarını taşımakta ancak sözleşme ile çalıştırılmaktadır. Bu kapsamda çalışan kişilerin tamamı, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalışan kamu çalışanları ile aynı yerde, aynı işi yapmakta, aynı sorumlulukları paylaşmakta ancak onların sahip olduğu, iş güvencesi, tayin hakkı, ücretsiz izin hakkı, kıdem, ihbar tazminatı hakkı gibi çalışma hayatının olmazsa olmaz haklarında mahrum bırakılmaktadır. Aile Hekimliği Kanunu kapsamında, 2010 yılından itibaren, Aile Sağlık Merkezleri’nde, kamu dışı, sözleşmeli olarak ebe, hemşire, acil tıp teknisyeni, sağlık memuru ve aile hekimi çalıştırılmaya başlanmıştır. Ancak Aile Sağlık Merkezleri’ndeki kamu dışı, sözleşmeli çalışma Anayasa’nın 10, 52, 56, 65 ve 128’inci maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Öncelikle, Anayasa’nın 56’ıncı maddesinde, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı tanımlanmış ve bu hakkın yerine getirilmesi devletin ödevi olarak tanımlanmıştır. Bu yönüyle sağlık alanındaki hizmetlerin tamamı bir kamu hizmetidir. Anayasa’nın 65’inci maddesinde “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir” düzenlemesi ile de kamu hizmetlerinin yerine getirilmesindeki ödevleri belirtilmiştir. Kamu hizmetlerinin ne şekilde yerine getirileceği de Anayasanın 128 inci maddesinde belirlenmiştir. Burada da, devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmesini emretmektedir. Devlet bu görevlerini yerine getirirken Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki

eşitlik ilkesine uygun bir şekilde davranmalıdır. Yine Anayasanın 52'nci maddesine göre; *"Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlamalarına elverişli, adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli önlemleri alır."*

Anayasa'da yer alan bu açık düzenlemelere rağmen, Aile Sağlık Merkezlerinde kamu dışı sözleşmeli personel çalıştırılması, çok büyük bir adaletsizlik yaratmakta, aynı işi yapan çalışanlar arasında iş güvencesi ve özlük hakları açısından eşit olmayan sonuçlar doğurmaktadır. Bu da çalışma barışını bozan en önemli unsurlardan birisidir.

Öncelikle kamu dışı çalışan Aile Hekimleri ile Aile Sağlık Çalışanlarının iş güvencesi yoktur. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirlenen, memur olma şartları taşıyan bu kişilerin sözleşmeleri 2 yılda bir yenilenmektedir. Sözleşmelerinin yenilenmemesi ya da bu sürede işten çıkarılmaları halinde işsiz kalmaktadırlar. Sözleşmesi sona erdirilen kamu dışı çalışan aile hekimliği çalışanlarının çözülmesi gereken en temel ve asli sorunu, iş güvenceleridir. Yıllarca, toplumun sağlık hizmetine, hızlı ve güvenli bir şekilde erişebilmesi için canla başla çalışan kamu dışı aile sağlık merkezi çalışanlarının yaptıkları görevin önemi karşılığında, iş güvencesi olmaksızın çalışmaları kabul edilemez. İş güvencelerinin olmaması nedeniyle hiçbir ekonomik güvenceden de faydalanamayan kamu dışı çalışan aile hekimi ve aile sağlığı çalışanlarının sözleşmelerini feshetmesi halinde iş sonu tazminatı ve SGK mevzuatı uyarınca gerekli tüm şartları yerine getirerek emekli olmaları halinde de kıdem ve ihbar tazminatı almaları mümkün değildir.

Kamu dışı çalışan Aile Sağlığı çalışanlarının tayin hakkı yoktur. Eşlerinin ya da ailelerinin başka bir yerde görevlendirilmesi halinde sözleşmelerini tek taraflı feshetmek dışında bir alternatifleri bulunmamaktadır. Zorunlu olarak yer değişikliği yapması gereken kamu dışı aile sağlık çalışanlarının tayin hakkının olmaması, yıllarca süren çalışmaların boşa gitmesi ve işsiz kalınması sonucunu doğurmaktadır. Sözleşmeyi feshetmek zorunda kalan kamu dışı aile sağlık çalışanları hiçbir özlük hakkından da yararlanamamaktadır. Bunun yanında kamu görevlisi olmayan aile hekimi ve aile sağlık çalışanları doğum sonrası ücretsiz izin hakkına da sahip değildir. Yine vatani görevini yapmak için ayrılan kamu dışı çalışan aile hekimi ve aile sağlık çalışanı, askerlik hizmeti sonrasında kendi birimi ya da boş bir biriminde çalışma hakkı tanınmamaktadır.

Kamu dışı çalışan Aile Hekimi ile Aile Sağlık Merkezi Çalışanlarının, sağlık sebebiyle bir sözleşme döneminde, 180 günü aşan süreyle görevin ifa edememeleri halinde çalışanın sözleşmesi yetkili mercii tarafından feshedilmektedir. Aile sağlık merkezi çalışanları, yıllık izin, hasta izni ve diğer nedenlerle görev başında bulunmadığı sürelerde yerlerine çalışacak personel bulmak zorundadır. Ya da Bakanlık tarafından izinli aile sağlığı çalışanı yerine görevlendirme yapılmaktadır. Bakanlık tarafından görevlendirilen kişi için asıl aile sağlığı çalışanın alacağı ücretlerden kesinti yapılmaktadır. Çalışanları mağdur eden bu sistem en çok tek hekimli aile sağlık merkezlerinde çalışanları etkilemekte, çalışanlar izinlerini kullanamamaktadır.

Birinci basamak sağlık hizmetleri ülkemizde, son derece önemli bir işleve sahiptir. Birinci basamak sağlık birimlerinde hem tedavi hizmeti hem de koruyucu sağlık hizmeti verilmektedir. Gebelik, bebek ve aşı takipleri gibi toplum sağlığını korumaya yönelik çok fazla koruyucu sağlık hizmeti, birinci basamak sağlık hizmeti merkezlerinde verilmektedir. Özellikle Covid-19 döneminde, birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev yapan aile sağlık merkezi çalışanları fedakarca görev yapmış ve toplumsal olarak salgına karşı verilen mücadelede en ön safta yer almıştır. Ülkemizin dört bir yanında personel bulunamayan yerlerde, sözleşmeli

çalışmayı kabul eden ve görevini beraberindeki çalışma arkadaşları ile aynı koşul ve şartlarda yapan kamu dışı aile hekimleri ile aile sağlık merkezi çalışanlarının iş güvencesinden yoksun bırakılması kabul edilebilir bir durum değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle kamu dışı, sözleşmeli olarak çalışan Aile Hekimleri ile Aile Sağlık merkezi çalışanlarının, iş güvencesinden yoksun bir şekilde çalışmaları nedeniyle yaşadıkları sorunların araştırılması, bu sorunların çözülmesi için hukuken alınabilecek tedbirlerin belirlenmesi, tayin, ücretsiz izin, tazminat hakkı, hastalık izin hakkı gibi pek çok özlük hakkından mahrum bir şekilde çalışmaları nedeniyle yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların çözümü için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacı ile Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Veddi Çenar
Kütahya Mr.

Süleyman Girgin
Mudla Mr.

Gamze TASCİAR
Ankara Mr.

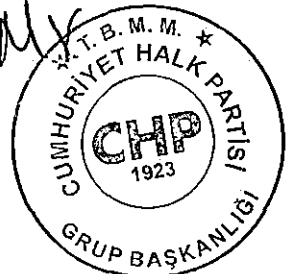
Mehmet Beşikçi
İzmir Mr.

Nerhan Altınbaş
Bursa Mr.

Ömer Fethi Güren
Niğde Mr.

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

Orhan Somer
Adana Mr.

ÖZET

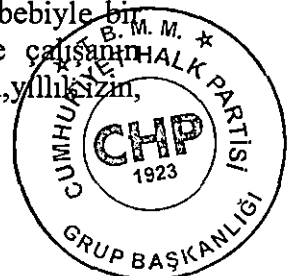
Aile Hekimliği'nin pilot olarak bazı yerlerde uygulanmasına ilişkin Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun, 24.11.2004 tarihinde kabul edilmiştir. Türkiye genelinde bazı aile sağlık merkezlerinde çalışacak hekim ve sağlık personeli bulunamamış, bu nedenle eksik olan hekim ve sağlık personeli kamu dışı, sözleşmeli olarak işe alınmıştır. Aile sağlık merkezlerinde bugün, aynı iş yerinde, aynı işi yapan ancak farklı statüde olan çalışanlar bulunmaktadır. Aile Sağlık merkezlerindeki çalışanların bazıları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre çalışmakta iken, bazıları da 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirlenen "memur" olma kriterlerini taşımakla birlikte kamu dışı olarak, sözleşme karşılığı aile sağlık merkezlerinde çalıştırılmaktadır. Kamu dışı aile hekimleri ve aile sağlık merkezi çalışanları iş güvencesinden yoksun bir şekilde tayin, ücretsiz izin, tazminat hakkı, hastalık izin hakkı gibi pek çok özlük hakkından mahrum bir şekilde çalışmaktadır. Nitekim bu sorunların yaşanma riski, pilot kanun uygulamasının TBMM'deki görüşmelerinde, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından defalarca dile getirilmiş ancak iktidarcı bu uyarılar dikkate alınmamıştır.

Bugün, Türkiye genelinde, 4 bin 434 kişi, kamu dışı olarak aile sağlık merkezlerinde sözleşmeli şekilde çalışmaktadır. Bu kapsamda çalışan kişilerin tamamı, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalışan kamu çalışanları ile aynı yerde, aynı işi yapmakta, aynı sorumlulukları paylaşmakta ancak onların sahip olduğu, iş güvencesi, tayin hakkı, ücretsiz izin hakkı, kıdem, ihbar tazminatı hakkı gibi çalışma hayatının olmazsa olmaz haklarında mahrum bırakılmaktadır. Aile Hekimliği Kanunu kapsamında, 2010 yılından itibaren, Aile Sağlık Merkezleri'nde, kamu dışı, sözleşmeli olarak ebe, hemşire, acil tıp teknisyeni, sağlık memuru ve aile hekimi çalıştırılmaya başlanmıştır. Ancak Aile Sağlık Merkezleri'ndeki kamu dışı, sözleşmeli çalışma Anayasa'nın 10, 52, 56, 65 ve 128'inci maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Öncelikle, kamu dışı çalışan Aile Hekimleri ile Aile Sağlık Çalışanlarının iş güvencesi yoktur. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirlenen, memur olma şartları taşıyan bu kişilerin sözleşmeleri 2 yılda bir yenilenmektedir. Sözleşmelerinin yenilenmemesi ya da bu sürede işten çıkarılmaları halinde işsiz kalmaktadırlar. İş güvencelerinin olmaması nedeniyle hiçbir ekonomik güvenceden de faydalanamayan kamu dışı çalışan aile hekimi ve aile sağlığı çalışanlarının, sözleşmelerini feshetmesi halinde iş sonu tazminatı ve SGK mevzuatı uyarınca gerekli tüm şartları yerine getirerek emekli olmaları halinde de kıdem ve ihbar tazminatı almaları mümkün değildir.

Kamu dışı çalışan Aile Sağlığı çalışanlarının tayin hakkı yoktur. Eşlerinin başka bir yerde görevlendirilmesi halinde, sözleşmelerini tek taraflı feshetmek dışında bir alternatifleri bulunmamaktadır. Zorunlu olarak yer değişikliği yapması gereken kamu dışı aile sağlığı çalışanlarının tayin hakkının olmaması, yıllarca süren çalışmaların boşa gitmesi ve işsiz kalınması sonucunu doğurmaktadır. Bunun yanında, kamu görevlisi olmayan aile hekimi ve aile sağlığı çalışanları doğum sonrası ücretsiz izin hakkına da sahip değildir. Yine vatani görevini yapmak için ayrılan kamu dışı çalışan aile hekimi ve aile sağlığı çalışanı, askerlik hizmeti sonrasında kendi birimi ya da boş bir biriminde çalışma hakkı tanınmamaktadır.

Kamu dışı çalışan Aile Hekimi ile Aile Sağlık Merkezi Çalışanlarının, sağlık sebebiyle bir sözleşme döneminde, 180 günü aşan süreyle görevin ifa edememeleri halinde çalışmaları sözleşmesi yetkili mercii tarafından feshedilmektedir. Aile sağlık merkezi çalışanları, yıllık izin,

hasta izni ve diğ er nedenlerle görev başında bulunmadığı sürelerde yerlerine çalışacak personel bulmak zorundadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle;kamu dışı,sözleşmeli olarak  alışan Aile Hekimleri ile Aile Sağlık merkezi çalışanlarının, iř güvencesinden yoksun bir şekilde çalışmaları nedeniyle yaşadıkları sorunların araştırılması,bu sorunların çözülmesi için hukuken alabilecek tedbirlerin belirlenmesi,tayin, ücretsiz izin,tazminat hakkı,hastalık izin hakkı gibi pek çok özlük hakkından mahrum bir şekilde çalışmaları nedeniyle yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların çözümü için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacı ile Anayasa'nın 98,TBMM   t z ę n n 104,105'inci maddelerince Meclis Araştırma Komisyonu kurulması için gereğini saygılarımla arz ederim.

